

# Vlaamse vlam maakt diepe indruk

Hélène Devos, 23 jaar, is de jongste telg in het ensemble van Toneelgroep Amsterdam. Van haar gaan we nog heel veel horen.

tekst LORIANNE VAN GELDER foto JAN VAN BREDA

**D**e zomer bracht de Vlaamse Hélène Devos (1989) nog door in Antwerpen en Kortrijk, maar vanaf heden is ze terug in Amsterdam. En nu blijft ze: ze is vaste actrice geworden bij Toneelgroep Amsterdam. Net afgestudeerd aan het conservatorium van Antwerpen rolde ze van haar stage (*Nooit van elkaar*) naar de volgende producties van Toneelgroep Amsterdam (*De Russen!* en *De vrek*). Totdat Jan Versweyveld, hoofd vormgeving en huisfotograaf van Toneelgroep Amsterdam, in december naar haar toekwam en vroeg of ze die vrijdag haar mooiste kleren wilde aantrekken. Ze mocht op de nieuwe ensemblefoto.

"Ik was half aan het wenen, zo blij was ik." De boodschap was duidelijk: ze mocht blijven. 23 jaar en nu al onderdeel van het meest vooraanstaande toneelgezelschap van Nederland. "Vanaf het moment dat ik er binnentapte wist ik: ik wil hier blijven."

"Het is allemaal heel snel gegaan. Onmiddellijk uit school en onmiddellijk toptoneel. Maar ik vind het geweldig."

Ze viel op. Recensenten schreven lovend over het jonge meisje dat zelfs naast toneelgrootheden als Gijs Scholten van Aschat en Hans Kesting nog schitterde. Als de dochter van Harpagon (Hans Kesting) in Molières *De vrek* was ze 'geraffineerd koket' volgens *De Telegraaf*. Als Sasja, de jonge deerne in *De Russen!*, maakt ze indruk 'met een vurigheid, zeggingskracht en jeugdige verleidelijkheid die verrassend is', aldus *de Volkskrant*.

Ze hoefde niet eens auditie te doen bij Toneelgroep Amsterdam. Regisseur Ivo van Hove kende haar van het

conservatorium, waar hij in de examenjury's plaatsneemt. Devos was blij dat ze niet echt op auditie hoefde te komen. "Ik sterf van de stress bij audities, dat gaat bijna nooit goed."

Op school ging elk optreden met een uitgebreide voorbereiding gepaard. "We dachten dan veel na over een rol, studeerden hard. Met audities sta je opeens in een groot, indrukwekkend decor en moet je plotseling opdrachten doen in een vreemde omgeving. Ik blokkeer dan helemaal, word housterig. Zo erg zelfs dat bij audities voor series of films de regisseur wel eens naar mij toe is gekomen om te vragen of ik wel een toneelopleiding heb gehad."

Om daar snel aan toe te voegen dat

het bij Toneelgroep Amsterdam anders is. "Als ik op mijn gemak ben, kan ik wel improviseren. Bij Ivo is dat geen probleem."

**H**et is Van Hoves stijl van regisseren die haar goed ligt. "Ivo geeft veel verantwoordelijkheid, maar ook veel vrijheid. Je wordt eigenlijk een beetje voor de leeuwen gegooid. Met dat decor, een mooi kostuum aan, die goede acteurs. Ik was daar wel van onder de indruk. En tegelijkertijd gaat hij er wel van uit dat ik het kan. Ik vaar daar goed bij."

"Ik zeg altijd: Ivo zet paaltjes, en daarbinnen kun je doen wat je wilt. Je moet wel alle paaltjes raken, maar verder ben je vrij."

Van Hove was tot nu toe haar enige regisseur bij Toneelgroep Amsterdam. Pas later dit jaar gaat ze voor het eerst 'vreemd': dan komt Thomas Ostermeier, regisseur van de Schaubühne in Berlijn, weer een gastregie doen. Het wordt *De meeuw* van Anton Tsjechov. Devos mag Nina spelen, de rol van een meisje dat actrice wil worden.

"Ik ben heel erg fan van Tsjechov.

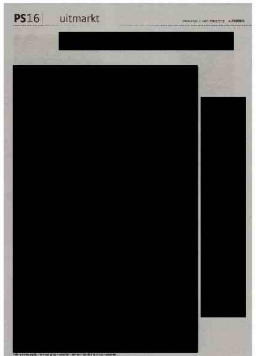
Hij is zo hartverscheurend en toch grappig tegelijk. Op het conservatorium speelden we ook wel eens *De meeuw* en dan wilde iedereen altijd Nina zijn. Ik speelde dan meestal Masja, een minder geliefde rol. Maar nu krijg ik de rol van Nina, en mag ik die ook helemaal zelf maken."

Verder zal Devos dit seizoen te zien zijn in reprises van *De Russen!*, *Romeinse tragedies* en *Othello*. En vult ze de rol in *Opening night* en *Angels in America* van Hadewych Minis, die TA verliet om zich te richten op haar eigen band. In de reprise van *Het temmen van de feeke*s neemt Devos de rol van Bianca, de zus van de feeke, van Karina Smulders over.

Maar bestaande rollen overnemen betekent niet dat ze minder hard moet werken. "Ik kijk de dvd's heel vaak terug. Ik moet die rol van buiten kennen." Ze wil het wel anders doen dan haar voorgangers. "Ik kan nooit precies hetzelfde zijn. Het is voor niemand leuk als ik dat probeer. Voor mij niet omdat ik nooit aan hen kan tippen en voor het publiek ook niet. Het wordt gewoon een nieuwe voorstelling."

Een droom om actrice te worden had Devos niet. Ze had er nooit over nagedacht dat het tot de mogelijkheden behoorde. Als kind speelde ze wel toneel. Na school ging ze naar toneelklasjes. Maar van je hobby je werk maken? Het kwam niet in haar op. Totdat ze een studie moest kiezen na de middelbare school.

Haar vader is computeringenieur, haar moeder verpleegster: een toneelopleiding was niet de meest voor de hand liggende keuze. Eigenlijk was het de bedoeling dat ze rechten zou gaan studeren. Ze dachten: laat maar gaan met die toneelopleiding. Doe maar toelating, word je niet toe-



gelaten, dan kun je alsnog een gewone studie gaan doen. "Ik dacht: het is een gok. Maar het klopte meteen."

Ook haar ouders zijn om. "Ze zijn gevallen als een blad," zegt Devos lachend. "Ze komen continu naar Amsterdam om naar me te kijken." Nog één keer heeft haar moeder geprobeerd haar carrière in een andere richting te manoeuvreren. Toen ze in het derde jaar geen stageplek kon vinden, schoof moeder discreet een stapel brochures voor rechten toe. "Hè mama," reageerde Devos resoluut. "Ik ben bijna afgestudeerd, ik ga het nu afmaken ook."

**H**aar stage was de voorstelling *Nooit van elkaar*. In de kleine zaal, maar wel naast twee grote acteurs: Chris Nietvelt en Gijs Scholten van Aschat. "Gelukkig wist ik niet dat ze zo bekend waren," roept Devos meteen. "Natuurlijk wist ik wel dat er alleen maar heel goede acteurs bij Toneelgroep Amsterdam spelen, maar dat zij zo'n status hebben in Nederland, had ik niet beseft. Maar goed ook, want anders weet ik niet of ik wel mezelf had kunnen zijn."

"Ik klink wel als een stresskonijn he?" zegt ze lachend. "Dat ben ik ook wel een beetje. Maar ik presteer wel goed onder druk. Dat moet ook bij Toneelgroep Amsterdam."

Tijdens haar opleiding speelde ze nog even bij de Vlaamse groep FC Bergman, het brutale jonge theatercollectief dat furor maakt op zomerevenementen. "Ik vond dat geweldig, dat is ook echt zelf theater maken. Maar voor nu past Toneelgroep Amsterdam meer bij me."

Ze is niet de enige Vlaamse bij het gezelschap. Behalve Van Hove zelf komen onder anderen Chris Nietvelt, Alwin Pulinx en Bart Slegers uit België. "Ik vind die mengelmoeies heel fijn en voel me daardoor ook wel thuis."

Het verschil tussen Vlamingen en Nederlanders ziet Devos vooral in acteerstijl. "In Nederland wordt er heerlijk bombastisch en sentimenteel gespeeld. Ik vind dat heel leuk. Voluit gaan voor de traan, dat doen we in Vlaanderen minder snel. En de staande ovaties hier! Vlamingen zijn meer bedacht, of schuchter."

Beginnen aan de top, dat is nogal wat, beseft de jonge actrice. Wat volgt er nou na Toneelgroep Amsterdam? "Dat weet ik echt nog niet! Ik speel nu tussen mensen die al even lang spelen als dat ik leef. Van hen kan ik nog zo veel leren. Halina Reijn bijvoorbeeld. Als zij niet aan het spelen is, dan is ze aan het babbelen en van alles aan het doen en dan moet ze op en dan doet ze dat perfect. Dat zou ik niet kunnen hoor. Dat is gewoon vakmanschap."

Ooit wil ze wel regisseren. Of ze de

volgende Ivo van Hove wordt?

Ze lacht. "Dat denk ik niet. Los van het artistieke is Ivo ook een heel goede leider. Dat zou ik niet kunnen. Een papa zou ik niet zeggen, maar hij is echt een leider die goed voor je kan zorgen. Over twintig jaar kan ik dat misschien, maar nu nog niet."

Er is eigenlijk maar één schaduwzijde aan deze mooie nieuwe baan: zo veel als ze van Toneelgroep Amsterdam houdt, zo weinig heeft ze met de stad Amsterdam zelf. "Alles sluit hier zo vroeg," verzucht ze. "En het lijkt of iedereen hier continu aan het werk is. Alles is zo gepland. Als nieuweling val je dan steeds tussen ieders plan. Er is weinig spontaniteit. En de huizen, och... Zo moeilijk om een woning te vinden. Het is hier pokkeduur. En ja, ik heb mijn lief in Antwerpen. Ik vind het nog lastig om Amsterdammer te worden."

**Hélène Devos bij Toneelgroep Amsterdam in de Stadsschouwburg:**

*Het temmen van de feeks*, 22-25/8, 11-15/9, 30/1-2/2.

*Othello*, 30/8-6/9, 19-22/9

*Romeinse tragedies*, 28/9-7/10 en internationale tournee

*De Russen!*, 5-13/1

*Angels in America*, 21/2-3/3

*De meeuw*, 13-23/6

*Opening night*, internationale tournee

**'Met audities blokkeer ik, word ik zo houterig dat een filmregisseur vroeg of ik wel een toneelopleiding had'**



Hélène Devos, erg blij met Toneelgroep Amsterdam, helemaal niet blij met de stad Amsterdam.